

Anonymizované znenie

Preklad

C-536/23 – 1

Vec C-536/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

22. august 2023

Vnútroštátny súd:

Landgericht München I

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

18. júl 2023

Žalobkyňa a odvolateľka:

Bundesrepublik Deutschland

Žalovaná a odporkyňa:

Mutua Madrileña Automovilista

[*omissis*]

V právnom spore

Bundesrepublik Deutschland [*omissis*]

– žalobkyňa a odvolateľka –

[*omissis*], proti

Mutua Madrileña Automovilista [*omissis*]

– žalovaná a odporkyňa –

[*omissis*] vo veci pohľadávky

vydáva Landgericht München I (Krajinský súd Mníchov I, Nemecko) [*omissis*]
nasledujúce

uznesenie

1. Konanie sa prerušuje.
2. Súdnemu dvoru Európskej únie sa predkladá nasledujúca otázka:

Má sa článok 13 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach v spojení s článkom 11 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia vykladať v tom zmysle, že aj členský štát Európskej únie sám osebe ako zamestnávateľ, ktorý pokračoval vo vyplácaní mzdy svojmu štátnemu zamestnancovi, ktorý bol v dôsledku dopravnej nehody (dočasne) práceneschopný, a prešli naňho práva, ktoré tomuto zamestnancovi prináležia voči spoločnosti usadenej v inom členskom štáte, v ktorej je poistená zodpovednosť za prevádzku motorového vozidla zúčastneného na tejto nehode, môže ako „poškodený“ v zmysle uvedeného ustanovenia podať žalobu na poisťovňu na súde v mieste bydliska práceneschopného štátneho zamestnanca, ak je taká priama žaloba prípustná?

Odôvodnenie:

I)

Žalobkyňa a odvolateľka (ďalej len „žalobkyňa“) ako zamestnávateľka štátnej zamestnankyne poškodenej pri dopravnej nehode uplatňuje voči žalovanej a odporkyni v odvolacom konaní (ďalej len „žalovaná“) ako poisťiteľovi

zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktoré bolo účastníkom nehody, nároky na náhradu škody z postúpeného práva.

Úradníčka má bydlisko v Mníchove a je štátnou zamestnankyňou Deutsches Patent- und Markenamt (Nemecký úrad pre patenty a ochranné známky, Nemecko; ďalej len „DPMA“) na pobočke v Mníchove. V prípade DPMA ide o vyšší spolkový orgán.

Dňa 8. marca 2020 mala úradníčka nehodu na dovolenke na Malorke, keď išla na svojom bicykli a zrazila sa s prenajatým vozidlom, ktoré má u žalovanej poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a šoféroval ho nemecký vodič s bydliskom vo Francúzsku. Z dôvodu zranení, ktoré pritom utrpela, bola úradníčka od 8. marca 2020 do 16. marca 2020 práceneschopná.

Žalobkyňa ako zamestnávateľka jej ďalej vyplácala mzdu za obdobie pracovnej neschopnosti vo výške 1 432,77 eura a listom z 25. januára 2021 uplatnila voči subjektu, ktorý je poverený likvidáciou škodových udalostí žalovanej, spoločnosti APRIL Financial Services AG, nároky na náhradu mzdy, ktorá bola naďalej vyplácaná. Spoločnosť plnenie zamietla a odôvodnila to tým, že nehodu zapríčinila úradníčka.

Žalobkyňa následne podala na Amtsgericht München (Okresný súd Mníchov, Nemecko) žalobu o vyplatenie sumy 1 432,77 eura [omissis]. Žalovaná spochybnila nárok a okrem toho namietala proti medzinárodnej právomoci súdu, ktorý má rozhodovať. Rozsudkom zo 16. februára 2022 Amtsgericht München (Okresný súd Mníchov) následne zamietol žalobu z dôvodu nedostatočnej medzinárodnej právomoci a uviedol k tomu, že žalobkyňa sa nemôže odvolávať na právomoc podľa článku 11 ods. 1 písm. b), článku 13 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie (EÚ) č. 1215/2012“), pretože túto úpravu treba ako výnimku vykladať reštriktívne a žalobkyňa ako štát v rámci abstraktno-typizujúceho posudzovania potreby ochrany nepotrebuje osobitnú ochranu týchto úprav, pretože napr. v rámci starobnej a zdravotnej starostlivosti z funkčného hľadiska pôsobí aj ako inštitúcia sociálneho zabezpečenia. [omissis] [Informácie o vnútroštátnom konaní]

Proti tomuto rozsudku [omissis] žalobkyňa [omissis] podala odvolanie [omissis] [Informácie o vnútroštátnom konaní]

Žalobkyňa sa domnieva, že Amtsgericht München (Okresný súd Mníchov) neprávom poprel svoju právomoc, pretože žalobkyňa sa primeraným spôsobom rozhodne môže odvolávať na článok 11 ods. 1 písm. b) a článok 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012. Žalobkyňa ako zamestnávateľka úradníčky, ktorá bola priamo poškodená pri dopravnej nehode, nadobudla tým, že jej ďalej vyplácala mzdu, vo svoj prospech nároky na náhradu škody voči žalovanej prostredníctvom zákonnej cesie. Právomoc súdov v štáte bydliska poškodenej je

tým založená aj pre zákonného postupníka. Podľa judikatúry Súdneho dvora (predovšetkým rozsudok z 20. júla 2017 – vec C-340/16) by sa nemalo vykonávať práve žiadne konkrétne posúdenie v každom jednotlivom prípade a žiadne rozlišovanie podľa kritéria „slabosti“, ale v záujme predvídateľnosti môže každý postupník, ktorý neuplatňuje nároky ako poisťovateľ alebo inštitúcia sociálneho zabezpečenia, ale ako zákonný postupník z postúpeného práva, ako osoba, ktorej vznikla škoda, podať žalobu aj na súdoch v štáte bydliska poškodenej.

Žalobkyňa navrhuje,

aby súd na základe odvolania žalobkyne zrušil rozsudok Amtsgericht München (Okresný súd Mníchov) [*omissis*] a žalovanej uložil povinnosť, aby žalobkyni vyplatila 1 432,77 eura vrátane úrokov vo výške piatich percent nad príslušnou základnou úrokovou sadzbou od podania žaloby.

[*omissis*] [Subsidiárny návrh]

Žalovaná navrhuje,

aby súd odvolanie zamietol

Žalovaná sa domnieva, že z ochranného účelu článku 11 ods. 1 písm. v) a článku 13 nariadenia (EÚ) č. 1215/2015 vyplýva, že vo vzťahu k poisťovni, voči ktorej bol uplatnený nárok, sa na toto privilégiom môže odvolávať iba ten účastník, ktorého treba inštitucionálne považovať za slabší subjekt voči poisťovni – konkrétne poisťiteľovi zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Tak v prípade inštitúcie sociálneho zabezpečenia, ako aj osôb, ktoré podnikajú v poistnom práve, to Súdny dvor poprel, bez ohľadu na ich veľkosť (rozsudky Súdneho dvora zo 17. septembra 2009 – vec C-347/08; z 31. januára 2018 – vec C-108/17; z 20. mája 2021 – vec C-913/19; z 21. októbra 2021 – vec C-393/120). Aj pre členský štát EÚ ako subjekt medzinárodného práva treba takú inštitucionálnu podriadenosť poprieť, najmä keď – ako žalobkyňa v prejednávanej veci – poskytuje aj plnenia, ktoré svojou podstatou zodpovedajú sociálnym dávkam a okrem toho vykonáva aj dohľad nad poisťovňami, ktoré pôsobia na jeho území. V každom prípade je však senát príslušný na prejednanie žaloby ako odvolací orgán povinný podľa článku 267 ZFEÚ predložiť otázku týkajúcu sa výkladu Súdnemu dvoru, predovšetkým, keď sa chce v tejto súvislosti odkloniť od judikatúry OLG Koblenz (Vyšší krajský súd Koblenz, Nemecko) z 15. októbra 2012 – spis. zn. 12 U 1528/11).

[*omissis*] [Informácie o vnútroštátnom konaní]

II)

Podľa ustanovenia § 148 Zivilprozessordnung (Občiansky súdny poriadok, ďalej len „ZPO“) treba konanie prerušiť a otázku sformulovanú v bode 2 výroku predložiť Súdnemu dvoru EÚ podľa článku 267 ods. 1 písm. b) a článku 267

ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“). Odvolanie žalobkyne je totiž prípustné a jeho dôvodnosť závisí od výkladu článku 11 ods. 1 písm. b) a článku 13 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, resp. od toho, či je daná právomoc súdu prvého stupňa, na ktorý bola podaná žaloba.

1. Odvolanie žalobkyne proti rozsudku Amtsgericht München (Okresný súd Mníchov) [*omissis*] je prípustné. [*omissis*]
2. Dôvodnosť odvolania závisí od otázky, či Amtsgericht München (Okresný súd Mníchov) oprávnenne odmietol svoju právomoc podľa článku 11 ods. 1 písm. b) a článku 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012.

2.1 Právny rámec Únie znie v tejto súvislosti takto:

- Odôvodnenia nariadenia (EÚ) č. 1215/2012:

(15) Normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Právomoc založená na tomto kritériu by mala byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet sporu alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iný hraničný ukazovateľ. Bydlisko právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.

...

(18) V oblasti poistenia, spotrebiteľských a pracovných zmlúv by slabší účastník mal byť chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia jeho záujmy než všeobecné normy.

- Článok 11 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012:

1. *Poistiteľa s bydliskom v členskom štáte možno žalovať:*

- a) *na súdoch členského štátu, na území ktorého má bydlisko;*
- b) *na území iného členského štátu, ak žalobu podal poistník, poistený alebo oprávnený z poistenia, na súdoch podľa miesta bydliska žalobcu, alebo*
- c) *ak ide o spolupoistiteľa, na súdoch členského štátu, v ktorom sa vedie konanie proti hlavnému poistiteľovi.*

2. *Poistiteľ, ktorý nemá bydlisko v členskom štáte, ale má organizačnú zložku, obchodné zastúpenie alebo inú pobočku v niektorom z členských štátov, sa na účely sporov vyplývajúcich*

z činnosti tejto organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo inej pobočky považuje za poistiteľa s bydliskom v tomto členskom štáte.

- Článok 13 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012:
 1. *Pokiaľ ide o poistenie zodpovednosti za škodu, možno poistiteľa tiež pribrať do konania, ktoré začal poškodený proti poistenému, ak to pripúšťa právny poriadok štátu, ktorého súd koná.*
 2. *Články 10, 11 a 12 sa uplatnia na konania začaté poškodeným proti poistiteľovi, ak sú takéto priame žaloby prípustné.*

2.2 Podľa článku 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 môže poškodený, ktorý uplatní priamy nárok voči poistiteľovi, podať žalobu na súd, ktorý má právomoc podľa článkov 10 až 12 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012. Článok 11 ods. 1 písm. b) nariadenia zase otvára možnosť podať žalobu na súde v mieste bydliska poisteného a – prostredníctvom odkazu v článku 13 ods. 2 nariadenia – teda v mieste bydliska poškodeného.

Žalobkyňa – a v tejto súvislosti to medzi účastníkmi konania nie je sporné – uplatňuje priamy nárok voči žalovanej ako poistiteľovi zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla zúčastneného na nehode podľa článku 18 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“) v spojení s článkom 7.1 ods. 2, článkom 1.1., 143 španielskeho zákona Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor (zákon o občianskoprávnej zodpovednosti a poistení z prevádzky motorových vozidiel) z postúpeného práva podľa článku 19 nariadenia Rím II v spojení s § 76 Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník, ďalej len „BGB“). Pretože žalobkyňa je – a to takisto nie je sporné – zamestnávateľkou úradníčky, ktorá pri nehode utrpela škodu, a – a to zase nie je predmetom sporu – počas pracovnej neschopnosti, ktorá bola zapríčinená dopravnou nehodou, vyplatila poškodenej mzdu vo výške 1 432,77 eura.

2.3 Rozhodujúcou je teraz otázka, či sa aj žalobkyňa, ktorá podáva žalobu na základe práva úradníčky, ktorá bola pôvodne poškodená pri nehode, postúpeného po zákonnej cesii môže odvolávať na článok 11 ods. 1 písm. b) a článok 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012.

Pokiaľ ide o úpravu právomocí, nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – ako aj nariadenie (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 (ďalej len „pôvodné nariadenie“) – vychádza z nasledujúcich základných úvah: Podľa odôvodnenia 15 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 by normy právomoci mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Podľa odôvodnenia 18 v oblasti poistenia, spotrebiteľských a pracovných zmlúv by slabší účastník mal byť chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia jeho záujmy než tieto všeobecné normy.

- 2.4 Pokiaľ je známe, Súdny dvor k tomu v troch rozhodnutiach: zo 17. septembra 2009 (vec C-347/08), z 20. júla 2017 (vec C-3410/16) a z 31. januára 2018 (vec C-106/17) už vypracoval základné zásady, aby na jednej strane vyhovel ochrane, o ktorú sa usiluje v článkoch 10 až 13 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 (resp. v rovnako znejúcich predchádzajúcich ustanoveniach pôvodného nariadenia), a na druhej strane nevyhnutnej predvídateľnosti, pokiaľ ide o príslušný súd:

Podľa Súdneho dvora tak všetci, ktorí sami podnikajú v poisťovníctve, či ako poisťovatelia alebo ako inštitúcie zákonného sociálneho zabezpečenia (rozsudok zo 17. septembra 2009 – vec C-347/08), či ako postupník, ktorý vykonáva podnikateľskú činnosť (rozsudok z 31. januára 2018 – vec C-106/17), nepotrebujú ochranu, a preto nevyužívajú ochranu, ktorú článok 10 a nasl. nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 poskytuje pri výbere *forum actoris*, a to bez ohľadu na to, či pôsobia s porovnateľnou trhovou, resp. ekonomickou silou ako žalovaná poisťovňa. Naproti tomu všetci tí, ktorí nepodnikajú v poisťovníctve, ale žalujú na základe práva, ktoré na nich poškodená strana postúpila, napríklad dedením alebo z dôvodu pokračovania vo vyplácaní mzdy, sa sami považujú za „poškodených“ v zmysle článku 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 a sú zahrnutí do uplatnenia výsady *forum actoris* podľa článku 10 a nasl. uvedeného nariadenia. To platí aj bez toho, aby sa v konkrétnom prípade musela posúdiť individuálna potreba ochrany. Súdny dvor k tomu konštatoval (rozsudok z 20. júla 2017 – vec C-340/16 – bod 34 a nasl.):

„Okrem toho, ako uviedol vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vykonávať v každom jednotlivom prípade posúdenie, či sa zamestnávateľ naďalej vyplácajúci mzdu môže považovať za „slabšieho účastníka“, aby mohol spadať pod pojem „poškodený“ v zmysle článku 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001, by znamenalo ohrozenie právnej istoty a bolo by v rozpore s cieľom uvedeného nariadenia v jeho odôvodnení 11, podľa ktorého normy súdnej právomoci musia byť vysoko predvídateľné.

V dôsledku toho sa treba domnievať, že na základe článku 11 ods. 2 nariadenia č. 44/2001 zamestnávatelia, na ktorých prešli práva ich zamestnancov na náhradu škody, sa môžu ako osoby, ktorým vznikla škoda, dovoľávať osobitných noriem súdnej právomoci uvedených v článkoch 8 až 10 tohto nariadenia, bez ohľadu na ich veľkosť a právnu formu.

Zamestnávateľ, na ktorého prešli práva jeho zamestnanca na základe vyplácania mzdy tomuto zamestnancovi počas práceneschopnosti a ktorý iba v tomto postavení podal žalobu z dôvodu ním utrpenej škody, sa môže považovať za slabšieho účastníka, ako je poisťiteľ, ktorého žaloval, a teda za osobu, ktorej prislúcha možnosť podať túto žalobu na súdy členského štátu, v ktorých má sídlo.

Z toho vyplýva, že zamestnávateľ, na ktorého prešli práva jeho zamestnanca – poškodeného v súvislosti s dopravnou nehodou, ktorému naďalej vyplácal mzdu, môže ako ‚poškodený‘ žalovať poisťiteľa vozidla zúčastneného na tejto dopravnej nehode na súdoch členského štátu, v ktorom má sídlo, pokiaľ je priama žaloba prípustná.

...

Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že článok 9 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 44/2001 v spojení s článkom 11 ods. 2 tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že zamestnávateľ so sídlom v prvom členskom štáte, ktorý naďalej vypláca mzdu svojmu zamestnancovi neprítomnému v dôsledku dopravnej nehody a na ktorého prešli práva tohto zamestnanca voči spoločnosti poisťujúcej občianskoprávnou zodpovednosť za prevádzku motorového vozidla zúčastneného na tejto nehode, pričom táto spoločnosť má sídlo v druhom členskom štáte, môže v postavení ‚poškodeného‘ v zmysle posledného uvedeného ustanovenia žalovať túto poisťovnicu spoločnosť na súdoch prvého členského štátu, pokiaľ je priama žaloba prípustná.“

Vzhľadom na to, že výnimky zo zásady právomoci súdu žalovaného majú postavenie výnimky a treba ich vykladať reštriktívne, nemôžu sa rozšíriť na osoby, voči ktorým nie je táto ochrana zdôvodnená (rozsudky Súdneho dvora z 31. januára 2018 – vec C-106/17 – bod 41 a z 20. mája 2021 – vec C-913/19 – bod 39). Aj keď sa na účely uplatnenia článku 10 a nasl. nariadenia (EÚ) č. 1215/2015 spravidla nemusí uskutočniť žiadne konkrétne posúdenie individuálneho prípadu a vyhodnotenie štrukturálnej slabiny, resp. potreby ochrany, aj tak by predsa len nerovnováha v zmysle týchto ustanovení nemala v každom prípade vo všeobecnosti existovať vtedy, ak sa žaloba netýka poisťiteľa, vo vzťahu ku ktorému sa tak poistený, ako aj poškodený musia považovať za slabších účastníkov konania (rozsudok Súdneho dvora z 9. decembra 2021 – vec C-708/20 – bod 33).

2.5 v dôsledku toho možno na jednej strane dospieť k záveru, že pri uplatňovaní článku 10 a nasl. nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 sa vykonáva abstraktne-zovšeobecňujúce posúdenie potreby ochrany, podľa ktorého v určitých skupinách prípadov – a v rámci týchto skupín potom bez ohľadu na konkrétnu slabosť alebo potrebu ochrany vo vzťahu k využitej poisťovni – treba potrebu ochrany potvrdiť (najmä v prípade zákonného postúpenia u dedičov alebo zamestnávateľov) alebo zamietnuť (najmä v prípade inštitúcií sociálneho zabezpečenia alebo postupníkov, ktorí podnikajú v sektore poisťovníctva). Na druhej strane práve táto kategorizácia prípadov naznačuje, že štandardizovaným prístupom možno dostatočne zohľadniť požiadavku predvídateľnosti, ako je sformulovaná v odôvodnení 15, a zároveň zostáva priestor na zachovanie výnimočnej povahy.

OLG Koblenz (Vyšší krajský soud Koblenz) vo svojom rozsudku z 15. októbra 2021 (spis. zn. 12 U 1528/11) preto odmietol názor založiť právomoc na prejednanie žalôb spolkovej krajiny členského štátu na článku 9 ods. 1 písm. b) a článku 11 ods. 2 pôvodného nariadenia – ktoré sa v tejto súvislosti zhodujú s úpravou v článku 11 ods. 1 písm. b) a článku 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 – a na odôvodnenie uviedol, že spolková krajina Spolkovej republiky Nemecko nie je vo vzťahu k poisťovateľovi zodpovednosti za prevádzku motorového vozidla slabšia alebo menej skúsená a jej postavenie možno porovnať s postavením inštitúcie sociálneho zabezpečenia.

Súdny dvor EÚ, naopak, vo vyššie citovanom rozhodnutí (z 20. júla 2017 – vec C-340/17) potvrdil právomoc zriaďovateľa nemocnice, ktorý má verejnoprávnu povahu, ako zamestnávateľa po zákonom postúpení na účely pokračovania vo vyplácaní mzdy jeho zamestnanca; avšak v tom prípade nebola žalujúca verejno-právna korporácia ani spolkovou krajinou a dokonca ani členským štátom Európskej únie ako takým a práve kritérium subjektivity v medzinárodnom práve sa zdá byť dostatočne abstraktne určiteľné, aby mohlo splniť požiadavku predvídateľnosti, pokiaľ ide o právomoc.

3. Na základe toho je pre rozhodnutie o odvolaní žalobkyne najdôležitejšie to, či článok 11 ods. 1 písm. b) a článok 13 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 treba napriek ich povahe výnimky vykladať v tom zmysle, že aj členský štát Európskej únie sám osebe ako zamestnávateľ, ktorý pokračoval vo vyplácaní mzdy úradníčke, ktorá bola v dôsledku dopravnej nehody (dočasne) práceneschopná, a prešli naňho práva, ktoré tomuto úradníkovi prináležia voči spoločnosti usadenej v inom členskom štáte, v ktorej je poistená zodpovednosť za prevádzku motorového vozidla zúčastneného na tejto nehode, môže ako „poškodený“ v zmysle uvedeného ustanovenia podať žalobu na poisťovňu na súde v mieste bydliska práceneschopnej úradníčky, ak je taká priama žaloba prípustná. To znamená, že výklad nariadenia je predmetom sporu medzi účastníkmi konania a má rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní.

Otázka týkajúca sa výkladu uvedená v bode 2 výroku sa preto podľa článku 267 ZFEÚ musí predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie prostredníctvom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

[omissis]